

UŽGAVĖNIŲ darbai, pramogos, susijusios su būsimu derliumi

Donatas ČIŽIŪNAS

Užgavėnių tradicijos turi maginę, apeiginę reikšmę ir seniau jos buvo tiesiogiai susijusios su lauko darbais, žemės budinimu iš po žiemos miego. Dažniausiai Užgavėnių dieną dirbama tik iki pietų, o tada ruošiamasi šventei ir linksminamasi iki pat išnaktų arba net paryčių.

* Sakoma, kad per Užgavėnes negalima namuose sėdėti. Jei ten kiurksosi – menki pasėliai užaugs.

* Per Užgavėnes reikia važinėti ir, jei tik įmanoma, rogėmis (geriausiai, jei važiuoji stačias) ir ne tik po savo laukus, bet ir po kaimynų, net kitus kaimus aplankydamas. Tada gali tikėtis geresnio javų derliaus, ilgesnio javų pluošto.

* Gero derliaus norėdamas, važinėdamas per Užgavėnes turėtum bent jau keletą kartų iš rogių išgriūti ir sniege, jei tik tokio yra, išsivolioti.

* Važiuojant reikėtų saugotis, kad tavęs vandeniui neaplietų, nes daug tokių, kurie tą dieną budindami žemę ir kviesdami pavasarį, vandeniui laistosi.

* Užgavėnių dieną pravartu į svečius eiti – kuo toliau nueisi, tuo linai geresni, aukštesni bus, geresnį pluoštą turės.

* Supimasis – tradicinė Užgavėnių pramoga. Sūpynes įtaiso daržinėje ar kieme. Sakydavo: kuo aukščiau įsisupsi, tuo ilgesnis bus linų pluoštas. Laukuvoje nuo seno buvo paprotys Užgavėnių dieną ten, kur yra jaunimo, daržinėse prie balkio priišti sūpynes. Tada visi jauni susėda per dumplikės vidurį, kiti galuose atsistoję spiria, siūbuoja. Pasakojama, kad anksčiau Užgavėnių dieną taip suptis eidavo ir seneliai. Sūpynes kaime pasikeisdami taisydavo vienas ar du ūkininkai. Dabar tokios tradicijos, kad ir seni per Užgavėnes suptūsi, jau nėra.

* Žemaičių dūnininkų krašte tikima, kad kuo balčiau Užgavėnių dieną baltinius išvelėsi, tuo linai

Plateliuose veikiančiame Užgavėnių muziejuje apie Užgavėnių šventės tradicijas pasakoja etnografe Aldona Kuprelytė. Dešinėje – žemaičių Užgavėnių Morė. Danutės Mukienės nuotrauka

geresni užaugs, karvės daugiau pieno duos.

* Jei Užgavėnių dieną vysi pančius, arkliai bus riebesni.

* Per Užgavėnes reikia mesti audeklus – geriau derės linai.

* Anot Varnių (Telšių raj.) gyventojų, jei nori, kad geriau javai augtų, Užgavėnių dieną į laukus išvežk bent vieną vežimą mėšlo.

* Jei nori, kad linai nebūtų žolėti, per Užgavėnes neužmiršk žlugto išskalbti.

* Sakoma, kad iki Užgavėnių reikia iškulti javus, tada grūdai ir naujas derlius bus geresnis.

* Iki Užgavėnių reikia užbaigti visus sunkesnius ūkio darbus, išsikulti javus. Sakydavo: jeigu patingėsi, pelės sukapos.

* Per Užgavėnes moterys negali siūlų verpti. Jei to nepaisysi – mėsa kirmys, rūdimis apsitrauks linai, o siūlai ir drobulės dūlės, kitokių negandų bus.

* Sakoma: jeigu sunkiai per Užgavėnes dirbsi, tai per visus metus nebus poilsio, nepabaigsi darbų.